

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

УДК 342.9

О. Олійник,

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, головний консультант
Інституту законодавства Верховної Ради України

ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАХОДИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

Необхідність таких заходів зумовлено надзвичайно важливим значенням інформаційної безпеки, яка безпосередньо впливає на всі сфери життєдіяльності особи, суспільства, держави, виживання і розвиток соціальної системи. За роки незалежності в Україні, потрібно визнати, що загальнодержавна система забезпечення інформаційної безпеки залишається не сформованою у широкому її розумінні. Створено і діють знеособлені її фрагменти.

Без впровадження запропонованих першочергових заходів вирішити існуючі проблеми в цій сфері та створити систему забезпечення інформаційної безпеки виявляється проблематичним. Стан справ буде залишатися на дискусійному рівні, а в законодавчій і нормативно-правовій діяльності реалізуватимуться погляди різних політичних сил та юридичних шкіл.

До першочергових заходів доцільно віднести такі:

Визначення і впровадження конституційних правових і організаційних механізмів формування державної політики інформаційної безпеки та системи її забезпечення.

Конституція України забезпечення інформаційної безпеки відносить до найважливішої функції держави, справи всього Українського народу (ст. 17). Для реальної реалізації зазначеної функції було б доцільним внести певні доповнення і зміни до Основного Закону України, а саме:

• До ст. 85. До повноважень Верховної Ради України належать:

п. 6) затвердження загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони довкілля, — доповнити «забезпечення інформаційної безпеки»;

п. 24) надання згоди на призначення на посади та звільнення з посад Президентом України Голови Антимонопольного комітету України, Голови Фонду державного майна України, Голови Державного комітету телебачення і радіомовлення України, — доповнити «Голови Державного комітету інформаційної безпеки України»;

• До ст. 92. Виключно законами України визначаються:

— внести окремий пункт «засади забезпечення інформаційної безпеки України».

• До ст. 106. Президент України:

п. 14) призначає на посади та звільняє з посад за згодою Верховної Ради України Голову Антимонопольного комітету України, Голову Фонду державного майна України; Голову Державного комітету телебачення і радіомовлення України, — доповнити «Голову Державного комітету інформаційної безпеки України»;

п. 17) ... здійснює керівництво у сфері національної безпеки та оборони держави. — доповнити «та її інформаційної безпеки».

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Без зазначеного доповнення конституційно-правова норма «забезпечення інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу» залишиться декларациєю.

• До ст. 116. Кабінет Міністрів України:

п. 1) забезпечує державний суверенітет, — доповнити «економічну та інформаційну безпеку України» — далі за текстом, виключивши «економічну самостійність».

Уряд України як вищий орган у системі органів виконавчої влади зобов'язаний забезпечувати економічну та інформаційну безпеку, віднесені до найважливіших функцій держави. Виключення поняття «економічну самостійність» зумовлено тим, що вона є лише складовою економічної безпеки;

п. 3) забезпечує проведення ... політики у сферах праці й зайнятості населення, соціального захисту, освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування, — доповнити «інформаційної безпеки»;

п. 4) розробляє і здійснює загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального і культурного розвитку, — доповнити «забезпечення інформаційної безпеки» України.

Одним із визначальних напрямів забезпечення інформаційної безпеки особи, суспільства, держави є дотримання прав і свобод людини і громадянина, верховенство права та рівність всіх перед законом. Для вирішення цього важливого завдання у сфері інформаційної безпеки доцільно усунути певні колізії та неоднозначні трактування правових норм чинного законодавства, починаючи із Основного Закону України.

Процитуємо і зіставимо правові норми Конституції України, що визначають певні права і свободи усіх без винятку громадян України і діяльність держави стосовно їх забезпечення:

— Ст. 3, частина 2. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпе-

чення прав і свобод людини є головним обов'язком держави;

— Ст. 19, частина 2. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України;

— Ст. 68, частина 1. Кожен зобов'язаний неухильно дотримуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей.

Наведено лише деякі правові норми Основного Закону України стосовно прав і свобод людини і громадянина, їх забезпечення з боку органів державної влади і місцевого самоврядування та їх посадових осіб. Отже, всі громадяни України, серед яких і посадові особи державних органів і органів місцевого самоврядування рівні перед чинним законодавством. Конституцією гарантується: депутатська недоторканність (ст. 80); недоторканність Президента України на час виконання повноважень (ст. 105); незалежність і недоторканність суддів загальної юрисдикції (ст. 125); незалежність і недоторканність суддів Конституційного Суду України (ст. 149).

У зв'язку з наведеним потребують серйозного теоретичного осмислення правові норми ст. 56 Конституції України на предмет їх відповідності ст. ст. 3, 19, 24, 68 та іншим Основного Закону України.

У ст. 56 Конституції України встановлено: «Кожен має право на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної і моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень». Отже, правова норма ст. 56 Конституції України передбачає в державно-управлінській діяльності незаконні рішення, дії та бездіяльність, які можуть завдавати матеріальну та моральну шкоду кожному, що суперечить вимогам процитованих вище статей Основного Закону України. Без-

з урахування їх важкості, відповідних правових санкцій: дисциплінарних, адміністративних, цивільно-правових, кримінальних.

В. Колпаков і О. Кузьменко відзначають: «Якщо виконавча влада виявляється у державному управлінні, а державне управління реалізується через функціонування у кожній з його сфер спеціально з цією метою утворених державних органів, то діяльність кожного окремо взятого органу державного управління об'єктивується, проявляється в реальних умовах і конкретних життєвих обставинах, у діях його повноважних представників — державних службовців [5, 143–144].

С. Стеценко вважає: «Сучасну державу неможливо уявити без такої важливої складової, як державна служба. Багато в чому завдяки саме цьому важливому політичному, правовому та організаційному інституту держава має змогу фактично втілювати в життя завдання, що перед нею стоять. Від якісної організації державної служби, компетентності державних службовців залежить те, наскільки держава буде відповідати уявленням людей про державу та їх потребам [1, 37].

Важливі завдання і функції щодо забезпечення інформаційної безпеки належать державній інформаційній політиці. За роки незалежності в Україні не сформована державна інформаційна політика, основне призначення якої інформаційно-пропагандистське забезпечення прав, свобод і законних інтересів всіх суб'єктів країни, прогресивного соціаль-

но-економічного розвитку та забезпечення національної безпеки.

Ключові слова: інформаційна безпека, інформаційний простір, інформаційні ресурси, інформаційна інфраструктура, національна безпека.

У статті проаналізовано першочергові заходи щодо формування державної політики інформаційної безпеки.

В статье проанализированы первоочередные мероприятия по формированию государственной политики информационной безопасности в Украине

The article analyzes top-priorities measures for the formation state politics of the Information Security of Ukraine.

Література

1. Стеценко С. Г. Адміністративне право України : навч. посіб. / С. Г. Стеценко. — К. : Атіка, 2007. — 624 с.
2. Цивільний кодекс України, станом на 01.01.2006.— К. : Вид. дім «Скіф», 2006. — 272 с. — (Кодекси і закони України).
3. Филипповский В. Закон об оппозиции: pro и contra // Газета 2000. — 2011. — 4 марта.
4. Александров С. Это не война — это расстрел // Газета 2000. — 2011. — 1 квіт.
5. Колпаков В. Н. Адміністративне право України : підручник / В. Н. Колпаков, О. В. Кузьменко. — К. : Юрінком Інтер, 2003. — 544 с.